

Celestyna KRAJCZYŃSKA

LOKALNE FORMY OCHRONY PRZYRODY W ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

THE LOCAL FORMS OF PROTECTION OF NATURE IN SEDATE DEVELOPMENT OF COUNTRY AREAS

Katedra Prawa i Gospodarki Nieruchomościami, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny
w Szczecinie, ul. Żołnierska 47, 71-210 Szczecin, e-mail: Celestyna.Krajczynska@zut.edu.pl

Abstract. The performance of local forms of protection nature is in sedate development of country areas the destination of article on example Commune Trzcinsko-Zdroj. It in result of conducted analysis was can affirm that, the economic development of commune attracts for me the danger of degradation of areas and objects valuable natural, with this regard important the connection of system of development areas is valuable natural with development socio-economical populaces. Commune Trzcinsko-Zdroj is the commune about large developmental possibilities of agriculture, processing agricultural-grocer's and small enterprise as well as commune active summer rest for whole family. It to use the potential of commune was one should raise attractiveness populaces for occupants not only but also in large measure for businessmen and the investors across modernization and extension of technical infrastructure and communication the as well as preparing the touristic infrastructure. More over Commune Trzcinsko-Zdroj has to development of tourism favorable conditions and agro-touristic, which can make up potential threat for natural terrains. Agricultural economy is in vicinity of terrains next threat valuable natural as well as intensive housing buildings about urge sewer economy as well as waste. It from this will be the regard the important task the creating in range of protection of nature the proper behaviors of society with principles of sedate development peaceably.

Słowa kluczowe: obszary wiejskie, ochrona przyrody, zrównoważony rozwój.

Key words: country areas, protection of nature, sedate development.

WSTĘP

Rozwój lokalny wiąże się z określonym miejscem w przestrzeni geograficznej, tzn. wiąże się przede wszystkim z rozwojem miast i gmin wiejskich, rozumianych jako lokalne wspólnoty mieszkańców zamieszkujące określone tereny (Sochacka-Krysiak 2003).

Jednym z celów rozwoju kraju na wszystkich szczeblach zarządzania państwem, ustanowionym Konstytucją i innymi przepisami prawnymi, jest zachowanie wartości środowiska przyrodniczego, z uwzględnieniem potrzeb przyszłych pokoleń, a także utrzymanie i kształtowanie ładu przestrzennego (Walkowiak 2002). Polityka prowadząca do rozwoju kraju, uwzględniając wyżej wymienione cele, definiowana jest w powszechnie sporządzanych od kilku lat strategiach rozwoju różnych sektorów na poziomie całego państwa oraz w strategiach rozwoju społeczno-gospodarczego województw, powiatów i gmin (Walkowiak 2002).

Ostatnie lata transformacji systemu polityczno-gospodarczego w Polsce ukazują pewien postęp w realizacji założeń rozwoju zrównoważonego. Aktywne zarządzanie środowiskiem przez samorządy terytorialne ma na celu zapewnienie lepszej jakości życia społeczności lokalnych bez zniszczenia środowiska przyrodniczego (Albińska 2008).

Celem artykułu jest ukazanie istoty i funkcjonowania gminy Trzcińsko-Zdrój w zakresie ochrony przyrody, przy wykorzystaniu zasad zrównoważonego rozwoju na obszarach wiejskich.

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Zrównoważony rozwój oznacza, że wzrost gospodarczy prowadzi do zwiększania spójności społecznej (w tym m.in. zmniejszania rozwarstwienia społecznego, wyrównywania szans, przeciwdziałania marginalizacji i dyskryminacji) oraz podnoszenia jakości środowiska naturalnego poprzez m.in. ograniczanie szkodliwego wpływu produkcji i konsumpcji na stan środowiska, a także ochronę zasobów przyrodniczych (Zrównoważony rozwój 2008).

Istotą rozwoju zrównoważonego jest zapewnienie trwałej poprawy jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń poprzez kształtowanie właściwych proporcji między kapitałem przyrodniczym, ludzkim i ekonomicznym. Zatem rozwój zrównoważony to nie tylko określona działalność gospodarcza czy praktyczna ochrona środowiska przyrodniczego, ale także jakość zorganizowania społeczeństwa (Albińska 2008).

Obszary wiejskie w Polsce stanowią 93,2% powierzchni kraju i ich znaczenie, również dla ochrony przyrody, jest bardzo duże. Polski krajobraz rolniczy stanowi ogromną wartość w Europie. Tradycyjne ekstensywne rolnictwo jest jednym z najważniejszych czynników korzystnie oddziałujących na różnorodność biologiczną polskich krajobrazów. Na obszarze Polski występuje 485 rodzajów zespołów roślinnych, z których prawie połowa związana jest z obszarami rolniczymi; 45 typów zbiorowisk roślinnych użytkowanych jest jako łąki i pastwiska. Są one uzależnione od określonych typów gospodarki rolnej (Przyroda polska jest na wsi 2008).

Ochrona środowiska przyrodniczego jest jedną z głównych dróg prowadzących do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, należy jednak pamiętać, że nie jedyną. O w pełni zrównoważonym rozwoju można mówić po osiągnięciu czterech ładów: ekologicznego, społecznego, ekonomicznego (gospodarczego), przestrzennego.

Podstawowym celem osiągnięcia ładu ekologicznego jest ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego. Ład społeczny może być osiągnięty np. poprzez zaakceptowanie przez mieszkańców proponowanych i podejmowanych działań. Ład gospodarczy osiąga się poprzez kształtowanie odpowiedniej struktury gospodarki i ograniczenie bezrobocia. Ład przestrzenny wiąże się np. z odpowiednią lokalizacją terenów przemysłowych, mieszkaniowych, komunikacyjnych i innych (Program Ochrony Środowiska dla Gminy Trzcińsko-Zdrój 2004).

MATERIAŁ I METODY

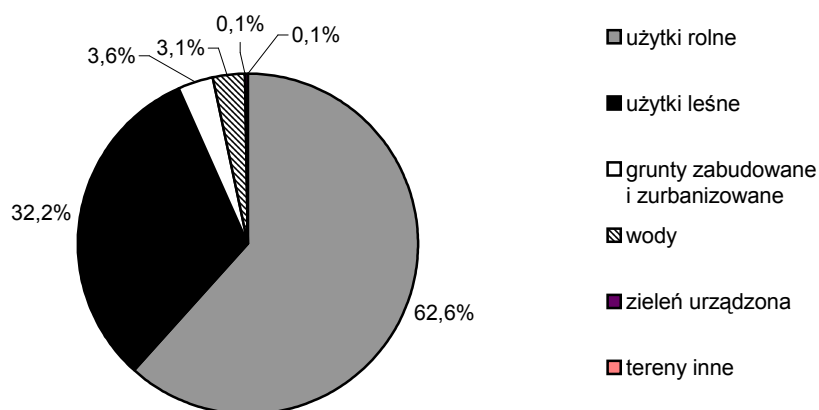
W pracy zawarto głównie zagadnienia związane z lokalnymi formami ochrony przyrody, takie jak wykorzystanie walorów przyrodniczych, gospodarka odpadami, zanieczyszczenia oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Wykorzystano w artykule głównie metodę analizy źródeł (metodę monograficzną) oraz materiały Urzędu Miasta i Gminy Trzcińsko-Zdrój, a także Banku Danych Regionalnych.

WYNIKI I DYSKUSJA

Gmina Trzcińsko-Zdrój leży w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Jest typową gminą miejsko-wiejską o charakterze rolniczo-leśnym.

Powierzchnie leśne znajdują się głównie w południowej i środkowej części gminy, stanowiąc często rozproszone kompleksy. Natomiast grunty orna w większości położone są w północnej i centralnej części gminy. Strukturę użytkowania gruntów na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój przedstawiono na rys. 1.

Rys. 1. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój wg stanu na dzień 01.01.2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów Urzędu Miasta i Gminy w Trzcińsku-Zdroju.

Cały obszar miast i gminy Trzcińsko-Zdrój należy zaliczyć pod względem morfologicznym do terenów urozmaiconych. Jego obecne ukształtowanie jest wynikiem zlodowacenia pomorskiego i pozostawionych wówczas utworów lodowcowych. Biorąc pod uwagę ukształtowanie terenu, obszar gminy Trzcińsko-Zdrój można podzielić na dwie zróżnicowane jednostki fizycznogeograficzne – Pojezierze Myśliborskie (w centralnej części i na północy gminy) oraz Równinę Gorzowską (na południu gminy).

Na terenie tych jednostek występują obszary o wysokich walorach krajobrazowych, na które składają się: urozmaicona rzeźba terenu, zróżnicowana roślinność i wody powierzchniowe.

W obrębie Pojezierza Myśliborskiego znajduje się północna i centralna część gminy Trzcińsko-Zdrój. Charakteryzuje się ona urozmaiconą rzeźbą terenu od falisto równinnej do falisto pagórkowatej. Dominują tu użytki rolne, z przewagą gleb wysokiej jakości oraz lasy (centralna część gminy).

W obrębie Równiny Gorzowskiej znajduje się południowa część gminy. W krajobrazie dominują bory sosnowe, będące częścią dużego zwartego kompleksu leśnego na obszarze zlewni Myśli.

Zachodnia część gminy zajmuje obszar otuliny Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, obejmującej również gminy sąsiednie – Chojnę i Mieszkowice.

Większość (aż 58,3%) użytków rolnych jest zarządzana przez Agencję Nieruchomości Rolnych, w rękach prywatnych właścicieli znajduje się około 31,8% terenów rolnych, wysoki odsetek stanowią grunty należące do Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej.

Taki sposób użytkowania gruntów warunkuje rozwój rolniczy, jednak na podstawie bogatych zasobów krajoznawczych i kulturowych gminy funkcja turystyczna może, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, stać się równorzędna z funkcją rolniczą.

LOKALNE FORMY OCHRONY PRZYRODY W ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU GMINY TRZCIŃSKO-ZDRÓJ

Wielkość zasobów i walorów przyrodniczych

W gminie do działalności przeobrażających teren należy przede wszystkim intensywne użytkowanie rolnicze na obszarach wiejskich gminy oraz punktowa lokalna eksploatacja kruszyw naturalnych w miejscowości Chełm Górny. Do przeobrażanych terenów należy także eksploatowane składowisko odpadów.

Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego występują w gminie w okolicy wsi Chełm Górny. Złoże Chełm Górny II należy do największych w regionie. Perspektywiczne rejony wydobywania kopalin na terenie gminy znajdują się w rejonie sfery Białęgi – Chełm Dolny, Chełm Dolny, Babin, Dobropole i Osieczka.

Ponadto na terenie gminy wytypowano trzy rejony prawdopodobnego występowania surowców ilastych (z możliwością wykorzystania ich w produkcji ceramiki budowlanej): Góralice, Antoniewice – Smuga, Strzeszów.

Na terenie gminy Trzcianko-Zdrój w miejscowości Strzeszów eksploatowane jest również złożo kredy jeziornej. Zasoby bilansowe tego złoża określane są na 50 tys. ton. Z uwagi na wysokie roczne wydobyte złoża (32 tys. ton/rok) można przypuszczać, że eksploatacja złoża zostanie wkrótce zaniechana ze względu na całkowite wydobyte surowca. Prognozowane złoża kredy występują w rejonie Drzeszcza, w rynn timerzycy oraz w strefie torfowiska pomiędzy Trzciankiem a Góralicami. W tabeli 1 przedstawiono wykaz eksploatowanych złóż na terenie gminy Trzcianko-Zdrój.

Tabela 1. Zasoby surowców naturalnych gminy Trzcianko-Zdrój wg stanu na dzień 01.01.2004 r. (w tys. ton)

Wyszczególnienie	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Chełm Górny*	E	669	669	110
Chełm Górny I	E	20 193	20 193	498
Chełm Górny II	R	2770	–	–
Ogółem		23 632	20 862	608
Strzeszów	E	50	–	32

* złożo zawierające piasek i żwir, E – złożo zagospodarowane (eksploatowane), R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo.

Źródło: materiał Urzędu Miasta i Gminy w Trzcianku-Zdroju.

Analizując teren gminy, można wyróżnić wiele zasobów i walorów przyrodniczych, które jednocześnie kształtują charakter gminy, stanowiąc czynnik prorozwojowy, ale również ograniczając jej rozwój. Zestawienie elementów przyrodniczych oddziałujących na kształtowanie gospodarcze i przyrodniczy rozwój gminy zawiera tab. 2.

Tabela 2. Zasoby i walory przyrodnicze na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój wg stanu na dzień 01.01.2004 r.

Element przyrodniczy	Czynniki prorozwojowe	Czynniki pogarszające możliwości rozwojowe
Położenie – przygraniczne	rozwój ruchu turystycznego, napływ obcego kapitału, nawiązanie współpracy gmin po obu stronach granicy	zwiększenie natężenia ruchu na trasach przygranicznych, konkurencja międzygminna
Rzeźba terenu – charakterystyczna dla terenów polodowcowych (lekko pagórkowaty)	dobre miejsce dla rozwoju turystyki konnej, rowerowej i spokojnego wypoczynku	intensywne rolnictwo, pogorszenie jakości gleb, gwałtowny spływ powierzchniowy powodujący erozję gleb, zróżnicowane warunki gruntowo-wodne
Zasoby naturalne – kreda, kruszywa naturalne	rozwój przemysłu wydobywania i przetwarzania kruszyw naturalnych i kredy jeziornej, nowe miejsca pracy, dochody dla gmin z tytułu opłat	wzrost natężenia ruchu samochodów ciężarowych, zwiększona emisja zanieczyszczeń pyłowych, wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych do atmosfery, zmiany w rzeźbie terenu, naruszenie walorów krajobrazowych obszaru
Wody powierzchniowe – głównie rzeki Rurzyca i Tywa oraz pozostałe zbiorniki naturalne	rozwój transportu wodnego, rozwój hodowli ryb, oszczędna eksploatacja wód podziemnych	słaba jakość wód powierzchniowych
Wody podziemne – brak głównych zbiorników wód podziemnych	brak	ograniczenia w ilości zużycia wody, ograniczenia rozwoju niektórych gałęzi przemysłu, niedobory wody w okresach bezdeszczowych, ograniczenie nowego osadnictwa
Gleby – gleby dość dobrej jakości pod względem przydatności rolniczej, niestety częściowo zdegradowane	rozwój rolnictwa, miejsca pracy dla mieszkańców, możliwość zalesienia terenów zdegradowanych	degradacja gleb spowodowana intensywnym rolnictwem, zagrożenie dla małych ekosystemów, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych środkami ochrony roślin, przerost zatrudnienia w rolnictwie
Klimat – intensywnie występujące wiatry	rozwój technologii wykorzystujących energię wiatrową	zwiększona erozja wietrzna gleb
Szata roślinna – bogata i zróżnicowana	możliwość tworzenia form ochrony przyrody i krajobrazu, dobre warunki do rozwoju bazy turystycznej, rozwój przemysłu drzewnego	ograniczenia w lokalizacji niektórych inwestycji i działalności gospodarczej (otulina Cedyńskiego Parku Krajobrazowego)

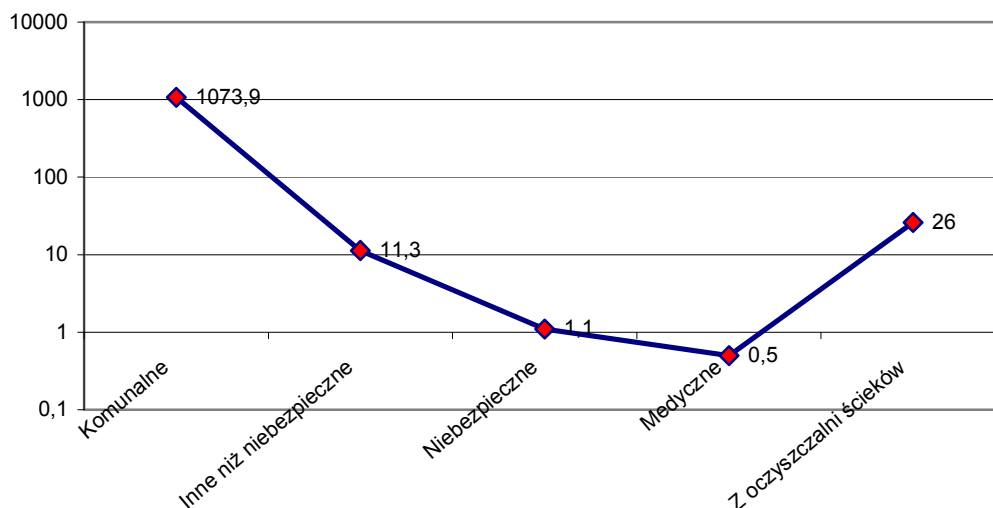
Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Trzcińsko-Zdrój (2004).

Stan gospodarki odpadami w Gminie Trzcińsko-Zdrój

Według danych z 2003 roku z terenu gminy firmy wywozowe wywoziły łącznie 1066,3 Mg odpadów uznanych za komunalne. Cała masa zebranych odpadów komunalnych została zdeponowana na składowisku odpadów w miejscowości Drzesz.

Na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój nie prowadzi się selektywnej zbiórki odpadów. Jedynie na terenie składowiska dokonuje się ręcznej segregacji odpadów poprzez wydzielenie z odpadów zmieszanych takich materiałów, jak szło, złom i tworzywa sztuczne.

Obecnie gmina przystąpiła do organizacji selektywnej zbiórki odpadów zgodnie z Programem selektywnej zbiórki odpadów dla gminy Trzcińsko-Zdrój. W pierwszym etapie zakłada się wydzielenie szkła i tworzyw sztucznych w pojemnikach typu dzwon. Dalszym etapem będzie zakup worków foliowych, które zostaną wydane każdej rodzinie na terenie gminy. Zakupiono także cztery urządzenia do zgniatania puszek aluminiowych, które zostaną umieszczone w szkołach. Na rysunku 2 przedstawiono dane dotyczące ilości i składu poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych powstających na terenie miasta i gminy Trzcińsko-Zdrój.

Rys. 2. Zestawienie ilości odpadów [Mg] zgromadzonych na terenie gminy Trzciesko-Zdrój wg stanu na dzień 01.01.2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów Urzędu Miasta i Gminy w Trzciesku-Zdroju.

Do gromadzenia zmieszanych odpadów komunalnych wykorzystywanych jest 1140 pojemników 110-litrowych. Zorganizowanym systemem zbiórki odpadów objętych jest ok. 60% mieszkańców gminy.

Oceniając obecny stan gospodarki odpadami na terenie gminy Trzciesko-Zdrój, należy zwrócić uwagę na kilka spraw:

1. Obecnie gmina Trzciesko-Zdrój realizuje gospodarkę we własnym zakresie na podstawie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Drzesz.
2. Zbiórką odpadów na terenie gminy objętych jest 60% mieszkańców.
3. Gmina jest na etapie wdrażania systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych.
4. Nie prowadzi się ewidencji ilościowej i jakościowej odpadów powstających na terenie gminy. Z powodu braku dokładnej ewidencji powstających i wywożonych odpadów można przypuszczać, że w deklarowanej przez firmy wywozowe ilości odpadów komunalnych znajdują się także odpady pochodzące z innych źródeł.
5. Zbiórką odpadów na terenie gminy zajmuje się jedna koncesjonowana firma wywozowa.
6. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach 110-litrowych.
7. Na terenie gminy znajduje się jedno nieczynne składowisko odpadów komunalnych (obręb Czarnołęka), które zamknięto w 2003 roku i zrehabilitowano do końca 2005 roku. Istnieje także kilka dzikich wysypisk odpadów (komunalnych), które mają być zlikwidowane.
8. W przyszłości wspólnym systemem gospodarki odpadami zajmować się będzie utworzony w marcu 2003 roku Związek Gmin Dolnej Odry, który obejmuje gminy z terenu powiatu gryfińskiego (Banie, Cedynia, Chojna, Gryfino, Mieszkowice, Moryń, Trzciesko-Zdrój, Stare Czarnowo i Widuchowa). Jednym z zadań związku jest inicjowanie, przygotowanie i realizowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie budowy i eksploatacji sieci kanalizacyjnych, wodociągowych i gazowych oraz zagospodarowania odpadów komunalnych.

Prognoza zmian ilości i składu odpadów

Przystępując do porządkowania systemu gospodarki odpadami należy uwzględnić zmiany, które będą następować w kolejnych latach i które mają dotyczyć ilości i składu odpadów powstających na terenie gminy. Głównymi elementami, które będą wpływały na zmiany ilości odpadów, są zmiany liczby mieszkańców, zamożności i styl życia mieszkańców, rozwój ekonomiczny kraju (regionu), wydajność produkcji. W tabeli 3 przedstawiono prognozowanie zmiany wskaźników nagromadzenia oraz ilości wytwarzanych odpadów komunalnych

Wyliczone wskaźniki i ilości odpadów w najbliższych latach należy traktować jako orientacyjne, służące głównie określeniu skali problemu i zapewnieniu odpowiednich środków technicznych wynikających z ilości odpadów.

Tabela 3. Prognozowanie ilości poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych w mieście i gminie Trzcińsku-Zdrój

Wyszczególnienie	Rok									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Domowe odpady organiczne	308,3	320,6	333,5	346,8	362,4	278,7	395,8	413,6	434,2	456,0
Papier i tektura	99,6	103,6	107,7	112,0	117,1	122,3	127,9	133,6	140,3	147,3
Szkło	143,0	148,7	154,7	160,9	168,1	175,7	183,6	191,8	201,4	211,5
Tworzywa sztuczne	156,5	162,8	169,3	176,0	184,0	192,2	200,9	209,9	220,4	231,5
Tekstylia	26,1	27,1	28,2	29,4	30,7	32,1	33,5	35,0	36,8	38,6
Metale	79,1	82,3	85,6	89,0	93,0	97,2	101,5	106,1	111,4	117,0
Pozostałość organiczna	25,7	26,7	27,8	28,9	30,2	31,6	33,0	34,5	36,2	38,0
Pozostałość nieorganiczna	177,8	184,9	192,3	200,0	209,0	218,4	228,2	238,5	250,4	263,0
Łączna ilość wytworzonych odpadów z gospodarstw domowych [Mg]	1016	1056,6	1098,9	1142,9	1194,3	1248	1304,2	1362,9	1431	1502,6
Wskaźnik nagromadzenia odpadów z gospodarstw domowych [kg/Mr]	170,5	177,3	184,4	191,8	200,4	209,4	218,9	228,7	240,1	252,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów Urzędu Miasta i Gminy w Trzcińsku-Zdroju.

Prognoza powinna obejmować także zmiany składu morfologicznego odpadów w rozpatrywanym okresie. Ocenienie zmian składu morfologicznego jest znacznie trudniejsze od szacowania zmian ich ilości. Pośrednio działać będą wszystkie wymienione powyżej czynniki. Jednak decydujące znaczenie będzie miał poziom zamożności społeczeństwa i związany z nim model konsumpcyjny. Istotne będzie też kształtowanie się poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa. Dzięki niemu mogą występować na większą skalę pewne zjawiska wpływające na skład morfologiczny odpadów, np. świadome wybieranie opakowań szklanych przy jednoczesnej wzrastającej niechęci do opakowań z tworzyw sztucznych. Istotne też mogą być „mody” na pewne zachowania (Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzcińsko-Zdrój 2004).

Cele, kierunki i zadania dotyczące ochrony środowiska dla gminy Trzcińsko-Zdrój

W celu realizacji przyjętego założenia, czyli działań dotyczących ochrony środowiska, konieczne jest ustalenie głównych zasad polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Wymaga to wyznaczenia:

– celów ekologicznych – celów, po osiągnięciu których ma nastąpić poprawa danego elementu środowiska, stanowiących ostateczny efekt podejmowanych kierunków działań (a w ramach kierunków działań zadań ekologicznych);

– kierunków działań – kierunków zmierzających do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych;

– zadań ekologicznych – konkretnych przedsięwzięć prowadzących do realizacji wyznaczonych kierunków działań w ramach danego celu ekologicznego. Zadania te mają charakter długookresowy i powinny być realizowane aż do osiągnięcia założonego celu.

W tabeli 4 przedstawiono obszary strategiczne, cele, kierunki i zadania ekologiczne dla gminy Trzcińsko-Zdrój w odniesieniu do konkretnych elementów środowiska.

Tabela 4. Cele strategiczne, kierunki i zadania ekologiczne dla gminy Trzcińsko-Zdrój

Obszar strategiczny	Cel ekologiczny	Kierunek działania
Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych	racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrostu udziału zasobów odnawialnych	zmniejszenie materiałochłonności i odpadów z produkcji, zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych
Ochrona powietrza	zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji pyłów i gazów cieplarnianych niszczących warstwę ozonową	ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w sektorze energetyki, ograniczenie emisji zanieczyszczeń w sektorze mieszkalnictwa, ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych
Ochrona przed hałasem	zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku	ochrona przed hałasem komunikacyjnym, ochrona przed hałasem przemysłowym
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	ochrona mieszkańców przed promieniowaniem niejonizującym	preferowanie mało-konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego
Ochrona zasobów wodnych	zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej oraz ochrona przed powodzią	zarządzanie zasobami wodnymi, racjonalizacja zużycia wody, ochrona wód, ochrona przeciwpowodziowa i retencja wody
Ochrona powierzchni ziemi	ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją	gleby użytkowane rolniczo, zasoby kopalin
Gospodarka odpadami	brak	brak
Zasoby przyrodnicze	zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności, w tym wzrost lesistości gminy	ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych, integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, ochrona lasów, edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody
Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie ochrony środowiska	zacieśnienie współpracy między gminą a nadleśnictwami	pisemna wymiana i obieg informacji pomiędzy gminą a nadleśnictwem, wzajemna współpraca w opiniowaniu planów, programów oraz innych przedsięwzięć strategicznych, inwentaryzacja i delimitacja granicy polno-leśnej, współpraca ze strażą leśną w związku z likwidacją dzikich wysypisk śmieci
	wykorzystanie aktywności organizacji pozarządowych	udział Związku Harcerstwa Polskiego, Ligi Ochrony Przyrody i lokalnych klubów ekologicznych w promocji i organizacji akcji ekologicznych
	intensyfikacja współpracy międzygminnej	dążenie do osiągnięcia wspólnej polityki środowiskowej z sąsiednimi gminami, nawiązanie współpracy z inwestorami w celu wdrożenia gazyfikacji gminy
„Gorące punkty” i przeciwdziałania poważnym awariom	minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego	brak

Wyznaczone cele ekologiczne, a w ich ramach kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój, stanowią podstawę realizacji konkretnych zadań ekologicznych na kilkanaście lat.

Zadania zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego na terenie gminy, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji dotyczących planowanych inwestycji (ochrona środowiska), które przekazane zostały przez Urząd Miejski w Trzcińsku-Zdroju, instytucje obligatoryjnie zajmujące się ochroną środowiska na obszarze gminy i powiatu gryfińskiego.

WNIOSKI

Gmina Trzcińsko-Zdrój jest typową gminą miejsko-wiejską, w której występują sprzyjające warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki, co jednocześnie może przyczynić się do zagrożenia terenów cennych przyrodniczo. Ponadto zagrożenie może dotyczyć gospodarki rolnej, ponieważ obszary rolne znajdują się w pobliżu terenów cennych pod względem przyrodniczym, a intensywna zabudowa mieszkaniowa o nieregularnej gospodarce ściekowej oraz odpadowej niekorzystnie wpływa na stan środowiska przyrodniczego.

Aby wpłynąć na poprawę środowiska w gminie należałoby zmniejszyć zużycie wody, materiałów i energii oraz wykorzystać surowce wtórne, co jest bardzo racjonalnym podejściem zmierzającym do poprawy ekonomiki produkcji. Zmniejszy się przez to presja na środowisko, opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz zmniejszą się koszty energii i surowców stosowanych w produkcji.

Rozwój gospodarczy gminy pociąga za sobą niebezpieczeństwo degradacji obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, dlatego ważne jest połączenie systemu rozwoju obszarów cennych przyrodniczo z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy.

Na ilość odpadów wpływ mają również czynniki demograficzne. Do roku 2012 sytuacja demograficzna Polski nie ulegnie większym zmianom, obserwowana będzie jednak tendencja zniżkowa. Wraz z poprawą warunków życia wzrastać będzie średnia wieku mieszkańców kraju, co spowoduje większe zapotrzebowanie na usługi medyczne. Skutkiem tego będzie wzrost ilości odpadów ze służby zdrowia.

Obecnie polityka państwa w zakresie ochrony środowiska promuje wdrażanie nowych technologii mało- i bezodpadowych, metody czystszej produkcji oraz budowę własnych instalacji służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów przez ich wytwórców. W ciągu kilkunastu lat spowoduje to relatywny spadek ilości wytwarzanych odpadów w istniejących zakładach oraz zwiększenie stopnia odzysku odpadów u ich wytwórców.

W dalszej przyszłości przewiduje się relatywne zmniejszenie wytwarzanych odpadów, związane z wprowadzeniem technologii mało- i bezodpadowych. Szacuje się, że w pierwszym bezkapitałowym okresie wprowadzania zasad minimalizacji odpadów redukcja ich ilości wytwarzanych przez sektor gospodarczy może wynieść 5–25%.

PIŚMIENNICTWO

Zarządzanie gospodarką i finansami gminy. 2003. Red. H. Sochacka-Krysiak. Warszawa, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, 43.

Tworzenie lokalnych form ochrony przyrody. 2002. Oprac. T. Walkowiak. Kraków, Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych, 15.

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzcianko-Zdrój. 2004. [b.w.], 16, 23, 26–27, 28, 30–31.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Trzcianko-Zdrój. 2004. [b.w.], 8.

Przyroda polska jest na wsi, www.witrynawiejska.org.pl/strona.php?p=1891&c=5010, dostęp dnia 18.05.2008 r.

Rozwój zrównoważony w wybranych gminach województwa lubelskiego. Red. E. Albińska, www.kul.lublin.pl/art_5261.html, dostęp dnia 18.05.2008 r.

Zrównoważony rozwój, http://pl.wikipedia.org/wiki/Zr%C3%B3wnowa%C5%BCony_rozw%C3%B3j, dostęp dnia 18.05.2008 r.